

Kiválóságok az Eszterházy Károly Egyetemen – ÚNKP ösztöndíjasaink eredményei

2021. június 01.

Eger

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Szakmai összefoglaló:

A konferencia célja az Eszterházy Károly Egyetem Új Nemzeti Kiválóság Program keretében, a 2020/2021-es tanévben ösztöndíjat nyert alap- és mesterképzéses, doktori hallgatóinak, illetve fiatal oktatóinak és kutatóinak bemutatkozása, eredményeik bemutatása, megvitatása.

Szakmai felelős: Dr. Juhász Tibor, egyetemi docens, tudományos rektorhelyettes

Tudományterület: Agrártudományok, bölcsészettudományok, művészetek, társadalomtudományok, természettudományok, informatika

A konferencia helyszíne: Eger, Líceum épület 209. és 214.

A konferencia időpontja: 2021. június 01. 13:00 – 17:00

A tervezett program az alábbi linken érhető el:

<https://uni-eszterhazy.hu/hu/egyetem/tudomany/uj-nemzeti-kivalosag-program-2056/unkp-konferencia-2020>

Az előadások kivonatai

Turistautak felmérése és földrajzi elemzése Magyarországon

Cs. Nagy Ádám

hallgató, Geográfus MSc

A turistautak szakszerű, precíz nyilvántartása és hálózatuk áttekinthetőségének biztosítása a természetjáró turizmus és a hazai természetvédelem, valamint a gazdálkodó szervezetek (pl. erdészetek, útkezelők) és magánbirtokosok közös érdeke. Ennek megvalósulásához és fenntartásához szükséges a Magyar Természetjáró Szövetség által végzett turistaút-felmérés, amelyben én is részt veszek, s aminek rendszerét, alapelveit, módszertanát és munkafolyamatait dolgozatom első felében nagyvonalakban ismertettem, kiegészítve néhány saját észrevétellel és javaslattal.

Tanulmányom második felében pedig geográfus szemmel sorra vettem a felmérések lehetséges vagy kinyilvánított hasznosítási lehetőségeit, illetve az összegyűjtött adatokra támaszkodó további kutatások céljait. A turistajelzések hierarchiájának és az utak állapotának összefüggéseit vizsgálva megállapítottam, hogy – 3085 km, főleg észak-magyarországi turistaút elemzése alapján – kb. 17%-ra tehető a felújításra szoruló turistajelzésű szakaszok aránya, továbbá megcáfoltam azt a vélekedést, miszerint a jelzések rangja és karbantartottsága között szoros párhuzam állna fent. A turisztikai tereptárgyak több mint 7000 km turistaút mentén történő vizsgálata ugyancsak nem mutatott ki szignifikáns kapcsolatot a turistautak jellege és kiépítettsége között, csupán a céljelölő turistajelzések szabályszerű működését igazolta. Úgy találtam, hogy az alap jelzésrendszer következetességében itt-ott kimutathatók hiányosságok, ám az ilyen eseteknek gyakran sajátos turisztikatörténeti vagy egyéb helyi okai vannak. Felvázoltam, hogy a felmérés révén nyert útjellemzők elemzése mind a turisták döntéstámogatása, mind a turistautak hálózatának optimalizálása kapcsán kulcsszerephez juthat. Egy rövidebb vizsgálattal alátámasztottam a táji változatosság természetjárásban képviselt jelentőségét is. Következtetéseket vontam le az Országos Kékkörnek két felszínborítási adatbázisban történt elemzése folytán, és megvizsgáltam több útvonalrendszer lejtőviszonyait, melynek eredményeit és alkalmazott módszereit akár a természetvédelemben vagy túratervező programokban is lehetne hasznosítani. Kitértem a védett területek és turistaút-hálózatok kapcsolatára, végül pedig a turistaút-felméréseknek a látogatómenedzsment tárgykörébe tartozó kérdések és konfliktusok megoldásában játszott fontos szerepére.

A magyar színházi és filmes színészet kapcsolata – a kétféle színjáték különbözőségei és hasonlóságai

Flaisz Vanda

hallgató, Képzőművészet BA

Kutatásomban a magyar színházi és filmes színészet kapcsolatát, a kétféle színjáték különbözőségeit és hasonlóságait vizsgálom, miközben figyelembe veszem az egymásra való hatásukat is. Konkrétan, azt a jelenséget célozom ismertetni, ami folyamán a magyar film a nyugati, főleg amerikai filmmel szembeállítva egyfajta „furcsa” érzetet vált ki a nézőből – elsősorban a színészi munka (annak a színháziassága) kapcsán.

Ehhez először a színészet fogalmát, az azt meghatározó körülményeket és annak többféle megközelítés alapján meghatározott fajtáit definiálom. Ezek után az átlag nézőkkel (rendszeresen színházbajárók és filmfogyasztók) kitöltött internetes kérdőív eredményeit mutatom be, melynek célja, hogy megtudjuk, ők is észreveszik-e a magyar film színészeti sajátosságait, még ha megfogalmazni segítség nélkül nem is tudják.

Ezt követően a magyar hangosfilm kezdetétől napjainkig két csoportbontást ismertetek. Egyrészt az 1930-as évektől az 1960-as évekig, másrészt pedig az 1960-as évektől körülbelül 1995-ig egy-egy, színházban és filmben egyaránt tapasztalt színész pályáját mutatom be, a színházi és filmes tapasztalataikat vegyítve a róluk készült kritikákkal és véleményekkel.

Végül pedig a júniusban elkészülő interjúról beszélek. Napjaink aktív színészeivel készül egy interjú-sorozat (többféle, előre meghatározott csoportban), aminek eredményei alapján a célom az, hogy a szakirodalom és a nézőkkel kitöltött kérdőív, illetve a korábbi évek színészi tapasztalatai alapján meg tudjam állapítani, hogy elsősorban, ez az összefüggés a színházi és filmes színészet között létezik-e egyáltalán, és amennyiben igen, vajon a hipotéziseim szerinti minőségben és milyenségben vannak-e jelen, vagy sem.

Brassai Sámuel és a magyar mondat: az elmélettől az oktatásig

Dr. Imrényi András

egyetemi docens, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet

A Bolyai+ kutatás célja az volt, hogy segítse a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj keretében elért eredményeknek az oktatás és a tudományos ismeretterjesztés világában való disszeminációját, hasznosítását. E kutatás a mondat, különösen a szórend leírására irányul, és kiemelt figyelmet fordít Brassai Sámuel mondatelméletére, az általa kijelölt úton a függőségi nyelvtan és az információs szerkezet kutatásának összehangolására.

Vállalásaimnak megfelelően két ismeretterjesztő cikket készítettem. Ezek egyike „Tanító metaforák a mondatok oktatásában” címmel már meg is jelent az Anyanyelv-pedagógia című online folyóiratban (link 1). A cikkben részletesen szólok Brassainak a mondat szerkezet megvilágítását célzó metaforáiról is (a mondat mint feudális társadalom; a mondat mint naprendszer). Második tanulmányom „Topik? Fókusz? Javaslatok a szórend tanításának megújításához” címmel szintén az Anyanyelv-pedagógia című folyóiratban fog megjelenni, lektorálás után közlésre elfogadták.

További vállalásnak eleget téve 2021. április 17-én 3 x 90 perces kurzust tartottam a Kepes György Szakkollégiumban. Mivel a hallgatók között nagy számban voltak vizuális művészeti képzésen részt vevő diákok, az előadásnak „A mondat mint élmény” címet adtam, és olyan témákat hangsúlyoztam, amelyekkel összekapcsolható a nyelvi és más szerkezetek leírása. Ilyen például az önhasonlóság: az a jelenség, amikor egy szerkezetnek valamely része hasonlít az egészre.

A konferencia-előadásra vonatkozó vállalás a 28. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszuson való szerepléssel teljesült, 2021. április 20-án. Az előadás címe: „Brassai Sámuel mondatelmélete. Két szempont a szórend tanításához”.

A Szarvas Gábor Nyelvészeti Tehetségműhely tanárelnökeként a kari TDK-tevékenységekből is kivettem a részemet. A témavezetői, konzulensi feladatok ellátása mellett a TDK-zást népszerűsítő előadást tartottam a magyar szakos hallgatóknak, és a diákok kutatómunkáját támogató kurzus egyik oktatójaként is szerepet vállaltam.

„Megosztott emlékezet”, „emlékezetkonkurencia” az erdélyi regionális irodalmakban

Dr. János Szabolcs

egyetemi docens, Német Nyelv és Irodalom Tanszék

Az előadás középpontjában azok az Erdély-konstrukciók és versengő emlékezet-narratívák állnak, amelyeket a régióról szóló, magyar, német és regionális irodalmak közvetítenek. A rendelkezésre álló szakirodalom áttekintésekor világossá vált, hogy résztanulmányoktól eltekintve nem rendelkezünk átfogó áttekintésekkel, amelyek a különböző nemzeti diskurzusok által közvetített Erdély-imázst és történelemfelfogást összehasonlító szempontból értelmeznék, bár léteznek erre irányuló törekvések egy-egy nemzeti irodalom (magyar/német/román) viszonylatában.

Az előadás tárgyát képezi tehát az az Erdély-kép, amelyet olyan, elsősorban 20. századi erdélyi magyar, német és román szerzők alkottak meg, mint pl. Bánffy Miklós, Vári Attila, Eginald Schlattner, Ursula Ackrill, Liviu Rebreanu, C. Dorian Florescu), illetve azok az egymással versengő emlékezet-narratívák, amelyeket ezek a szövegek közvetítenek. Az előadás így egyszerre épít az emlékezetkutatás és az emlékezhelyek kutatásának módszertanára, valamint a kulturális térelméletek paradigma-rendszerére, ami által megvalósulhat a kutatás alapvető célja, ami lényegében abban áll, hogy rendszerezze, és elemzés tárgyává tegye az Erdélyről szóló különböző (nemzeti) narratívákat

Tapasztalatok és lehetőségek egy 17. századi levelezéssel kapcsolatban. Zichy István a Magyar Kamara elnökének levelezése 1630-1693.

Károlyi Bálint

hallgató, Történelemtudományi Doktori Iskola

Az Új Nemzeti Kiválósági Program keretében leadott kutatási tervemben többféle vállalás szerepelt, amiknek az elkészítése közben számos nehézség akadt, ugyanakkor értékes tapasztalatokat is sikerült gyűjtenem, amit a következőkben szeretnék összefoglalni.

Mint ismert, az utóbbi években a világjárvány sújtotta hazánkat is. Ennek értelmében a levéltári kutatásokra és gyűjtésekre való lehetőségek jelentősen korlátozódtak. A munkatervben szereplő külföldi, elsősorban ausztriai és szlovákiai kutatásokat az utazási korlátozások, valamint az adott országban érvényben lévő korlátozások tették lehetetlenné. Ennek ellenére sikerült néhány értékes forrást begyűjteni olyan kutatótársakon keresztül, akik korábban jártak a kijelölt intézményekben. Ennek ellenére a kutatás legfőbb vállalása, azaz Zichy István levelezésének kiadásra való előkészítése nem valósulhatott meg. A munkatervet ennek megfelelően szerveztem át és a szaktanulmányokra, valamint kisebb forráskiadásokra helyeztem a hangsúlyt.

Az elkészített munkák közül az Arrabona 2021. évi számában közlök egy tanulmányt, amiben az ismert levelezésre alapozva mutatom be Zichy István kapcsolati hálózatát. A munkában igyekeztem összehasonlítani a már ismert levelezésekkel is a vizsgált anyagot.

Egy másik tanulmány keretében a levelezés alapján vizsgáltam meg Zichy István kamaraelnöksége alatt végzett mecénási tevékenységét. Mivel a missilisanyagban viszonylag kevés információ állt rendelkezésre, ezért igyekeztem bevonni a 17. század többi kamaraelnökére vonatkozó hasonló információkat, így adva egy teljesebb képet a pozsonyi hivatal vezetőinek mecénatúrájáról.

A munka során értékes, eddig ismeretlen forrásokra bukkantam. Ennek értelmében két forrásközlést készítettem el. Az egyikben Tassy Gáspárnak egy könyv adományázásáról

esik szó. A másikban az ifjabb Zichy Istvánnak 1669-1670-ből nyugat-európai utazásának idején apjának és rokonainak írt leveleit közlöm.

Mivel a program még nem ért a végéhez, terveim között szerepel Zichy Istvánnak Rottal Jánoshoz címzett leveleiből a rendi szervezkedés idején, 1670-1671 között írottakból egy tanulmány elkészítése

Irodalomtanítás a digitális otthontanulás időszakában. -diákok tapasztalatai, tanári nézetek

Kiss Dávid

hallgató, Neveléstudományi Doktori Iskola

Bevezetés, téma indoklása

A pályázat benyújtásakor már 3 hónapja digitális tanrendben működtek a magyarországi közoktatási intézmények, s a járványhelyzet nemzetközi alakulását figyelve minden jel arra mutatott, hogy a 2020/21-es tanévben is – valamilyen formában, hosszabb-rövidebb ideig – jelen lesz a távoktatás. Ezek a prognózisok helytállóan bizonyultak, ugyanis az idei tanév kétharmada, a november elejétől május közepéig tartó időszak digitális tanrendben zajlott.

Előrehaladás a kutatásban a vállalások tükrében

Kutatásomban az irodalom tantárgy digitális oktatásának problémás pontjait, a digitális irodalomtanulás nehézségeit és az online tér nyújtotta lehetőségeket terveztem felmérni saját tanári gyakorlatom vizsgálatán, magyartanári nézetek összegyűjtésén és értelmezésén, valamint középiskolás diákok irodalomtanulásról kialakított véleményének elemzésén keresztül.

A pályázat benyújtásakor tett kötelező és szabadon választott vállalások, valamint a célkitűzések közül az alábbiak teljesültek:

- Folyamatosan gyűlnek a digitális tanulás időszakában alkalmazott legjellemzőbb feladattípusok, jó gyakorlatokat a szerzői életművek (lírai és epikai alkotások) tanítására és a kötelező olvasmányok feldolgozására vonatkozóan. A már összegyűjtött feladattípusokról és lehetőségekről beszámoltam az Agria Média 2020 és ICI-16 Információ- és Oktatástechnológiai Konferencián.

- Kitöltetés alatt van a saját készítésű kérdőívem a középiskolás diákok körében a digitális tanulás időszakának tapasztalatairól, kedvező sajátosságairól és nehézségeiről, fókuszban tartva az irodalomoktatás célkitűzéseinek megvalósulásait.

- Sikerült megalkotni az összegyűjtött feladatok, gyakorlatok, valamint a tanári interjúk alapján a digitális szöveg- és olvasmányfeldolgozás problématerképét, melyet még a tanulói kérdőívek kiértékelése után, publikálás előtt bővíteni tervezek.

Mivel 12 hónapos ösztöndíjas vagyok, ezért még javában folynak a méréseim, illetve további interjúkat is tervezek felvenni június folyamán, hogy a nyáron elkészülhessek a kutatást összefoglaló tanulmánnyal.

A könyvtárak digitális átállása

*Lengyelne dr. Molnár Tünde
egyetemi docens, Médiainformatika Intézet*

A kiberfizikai társadalom létrejötte új kihívások elé állítja a könyvtárakat! Az erre történő felkészülés során elemezni kell a hazai és nemzetközi könyvtári stratégiákat, amelyek fő irányvonalakat jelentenek a működésükhöz, valamint át kell tekinteni azokat a folyamatokat, amelyek a társadalom jövőjére jelentős hatással bírnak, így a könyvtárak jövőképét is determinálják. Az egyik legfontosabb meghatározó tényező a negyedik ipari forradalom, ami jelentős mértékben átalakítja a munkaerőpiacot. Egyrészt a technológiai fejlődés olyan új szakmák megjelenését eredményezi, amelyek korábban nem léteztek, és a jelenlegi szakmák egy részének eltűnéséhez vezet, másrészt a robotgyártás robbanásszerű fejlődésének következményeként egyre több szektor alakítja át gyárainak működését emberi beavatkozás nélküli automatizált rendszerré. Az új környezetben új képességekre van szüksége az embereknek, az erre történő felkészítés a könyvtárak számára feladatot és lehetőséget is jelent egyben. Melyek azok a folyamatok, amelyekre történő felkészítésbe bekapcsolódhatnak a könyvtárak? Hol tart Magyarország jelenleg a digitális átállás folyamatában? Kutatásom során ezekre a kérdésekre kerestem a választ. Jelen előadásomban a könyvtári stratégiák kvalitatív tartalomelemzésének eredményét, a társadalmi elvárásokat tükröző hazai és nemzetközi felmérések megállapításait, valamint egy nagymintás, teljeskörű felmérés eredményeit mutatom be, ami a hazai könyvtárak vezetőinek válaszain keresztül ad egy helyzetképet a Magyarországon elindult folyamatokról.

SynthEthics - Jólét biztosítása a biotechnológia világában

*Novák Blanka
hallgató, Biológia BSc*

A SynthEthics egy olyan nemzetközi kezdeményezés, amelyben a modern szintetikus biológiával és a géntechnikával kapcsolatos etikai kérdéseket analizáljuk annak érdekében, hogy felfedezzük elismert szakértők és a publikum bevonásával azokat a lehetséges kockázatokat és problémákat, amelyekkel szembesülhetünk az új korszak biotechnológiájának és orvostudományának fényében. Ezek olyan területek, amelyek kiemelkedően ígéretesek és hasznosak egy modern virágzó jövő számára, de olyan kutatási témákat is felvetnek, amelyek súlyos kockázatoknak tehetik ki az emberiséget. A modern biológia következményei mindannyiunkat érintenek, ezért célkitűzésünk, hogy különböző kutatási területekről, kultúrából és ideológiából származó emberek véleményét összegyűjtsük, összevegyük és szisztematikus tervben rendszerezjük. Megvizsgáljuk, hogyan lehet kémiai, biokémiai rendszereket előállítani vagy megváltoztatni erkölcsi értékeinkkel összhangban. Pontosabban, hogyan lehet felépíteni a mesterséges biológiai rendszereket - biológiai gépekként vagy élő szervezetekként, hogy ezek bármilyen filozófiai értelmezésnek megfelelően elősegítsék a jólétet. Globális nagyköveti rendszerünk tagjai elismert, többszörösen díjazott fiatal kutatók; továbbá kapcsolatot ápolunk az MIT (Massachusetts Institute of Technology) projektjéből önállósult iGEM (International Genetically Engineered Machines) szintetikus biológiai versennyel és csapatokkal tudományos munkájuk etikai evaluálásán keresztül is. Nemzetközi platformot létesítettünk a biotechnológia etikájának megvitatásához, hogy biztosíthassuk az innováció megfelelő irányba történő haladását. A publikum tudatosságát növeljük folyamatos publikációinkon, szociális média tartalmakon, nemzetközi online edukációs kurzusok tartásával és egyetemeken való részvételünkön keresztül, míg saját kutatást végzünk a tudomány és

filozófia határterületén. A magyar-svéd központú projekt célja a biotechnológia jövőjének tudatosítása.

Szenzorhálózat optimalizálás számossági megkötések használatával

Palanek Krisztián

hallgató, Programtervező informatikus Bsc

A Szenzorhálózat optimalizálás számossági megkötések használatával című kutatásom központjában a Boolean számossági megkötések gyakorlati alkalmazása áll. Az elmúlt években két különböző probléma merült fel melyek modellezhetők számossági megkötések segítségével. E problémák egyike a vezeték nélküli szenzorhálózatok élettartamának optimalizálása, mely problémával eddigi kutatásom során részletesen foglalkoztam. A másik probléma a binarizált neurális hálózatok verifikációja, amely sokkal újabb és összetettebb probléma. Ezek a problémák megegyeznek abban, hogy nagyszámú számossági megkötéssel modellezhetők és a probléma megoldásához ki kell értékelnünk a kapott modellt. A problémák összetettsége miatt, kutatásom során számos megközelítést teszteltem, melyek alkalmasak számossági megkötések kiértékelésére. A különböző megközelítések teszteléséhez az egyetemen fejlesztett neO portfólió szolvert használtam mely a vezeték nélküli szenzorhálózatok élettartamának optimalizálására lett kifejlesztve. A szoftver programkódját kiegészítettem, hogy a különböző módszereket tudjam tesztelni. A különböző módszerek tesztelését különböző hálózatokon és különböző megkötésekkel futtattam és a kapott eredményeket részletesen kielemeztem.

Erős és gyenge kötések a nyolcvanas évek „nép-nemzeti” értelmiségi csoportjában – részeredmények

Pap Péter István

hallgató, Történelemtudományi Doktori Iskola

A 2020/2021-es ÚNKP projekt keretében azt vállaltam, hogy a korábbiakban gondosan kidolgozott szempontrendszer szerint megkísérlem a nyolcvanas években közéletileg is aktív népi értelmiségének formalizált társadalomtörténeti szempontrendszer szerinti elemzését, és elvégzem az ezt megalapozó adatgyűjtést. (Mivel a szereplők jó része fontos szerepet játszott az 1989-es politikai átmenet, és az 1990 utáni demokratikus Magyarország közéletében is, ezért erre vonatkozó, távlatosabb szempontok, adathelyek is vannak az elemzés horizontján.)

Az úgynevezett „nép-nemzeti” értelmiség, pontosabban annak második generációja az 1970-es évek legvégén kezdett el igazán megszerveződni, és a korábban csak a szépirodalmi, művészeti területeken elszigetelten alkotó szereplők ekkor adták fejüket egyre erősebb közéleti intervenciókra. Ezen egyéni és kollektív intervenciók hátterében számos közös motivációs tényező volt (világpolitikai, személyes), ezek közül azonban sok társadalomtörténeti jellegű.

Az adatgyűjtés – mely a levéltárakat is érintő korlátozások miatt még messze nem teljes – során szembesülnöm kellett, hogy e munkának van egyfajta hálózatelméleti foglalatja is, mely a szélesebb olvasóközönség számára is szemléletessé teheti e kollektív közéleti intervenciókat. Minden hátráltatottság ellenére, a rendelkezésre álló adatok ahhoz már most is elengedőek, hogy kimutathassam, melyek alkották e hálózat vázát alkotó erős kötések, és melyek a gyengéket. Vagy, hogy mi alapján szerveződtek ezek az értelmiségiek. Egyáltalán mennyire volt szoros és erős a hálózatuk? Milyen magatartásminták és

elváráshorizontok determinálták a belső és külső kapcsolati szálak kiépítését, illetve erősségét? Ezekhez a kérdésekhez kíván adalékokat szolgáltatni az előadás, a meglévő adatok és az azok mögött meghúzódó generációs, foglalkozási, eszmetörténeti, politikai és más valóságreferenciák metszetében

„A haza alkotmányának sértetlenségére”. Az ország sérelmi politikájának lenyomata: Csongrád vármegye 1825–27-es országgyűlési követutasítása és annak keletkezése

Sáfrány Tímea

hallgató, Történelemtudományi Doktori Iskola

A reformkorral foglalkozó kutatók mindig is tisztában voltak a megyei politikai élet fontosságával. Azonban a közelmúltban ez a szempont tovább erősödött, mivel mind nyilvánvalóbbá vált, hogy a megyék milyen nagy befolyást gyakoroltak az országos politikára. A kutatások a rendszeres bizottsági munkálatok megyei megvitatásán és a formálódó reformműhelyek vizsgálatán túl, mind határozottabban a megyei követutasítások megismerésére, illetve a megye és követei közti kapcsolattartásra, információcserére fókuszálnak. Az ÚNKP ösztöndíj keretében elvégzett kutatásaimmal magam is ezekhez a törekvésekhez kapcsolodom. Előadásomban eredményeim egy részét, az 1825–27-es Csongrád megyei követutasítás keletkezési körülményeit fejtem ki, illetve bemutatom a megye közéleti és politikai viszonyait, a követek személyét, végül magát a követutasítást is ismertetem röviden. Előadásom alapvetően forrásfeltáró jellegű, amelyben arra is kitérek, hogy a téma kapcsán milyen források állnak a kutatók rendelkezésére.

Levelezés-kutatás mint a neveléstörténet-írás mikrotörténeti aspektusa

A Magyar Szemle kétvilágháború közötti oktatáspolitikai és nemzetnevelő szerepe Imre Sándor levelezésének kontextusában

Szűts-Novák Rita

hallgató, Neveléstudományi Doktori Iskola

A pedagógia klasszikusainak sorában méltóbb hely illetné meg Imre Sándort, akit életében sokszor mellőztek, halálában „elfelejtettek”, és a VKM-ből is menesztettek, amit sajtóperek követtek. Vélhetően Klebelsberg Kunó unszimpatija is hozzájárult ahhoz, hogy Imre a diszkrimináció változatos formáinak volt kitéve. Sokan az sem bocsátották meg neki, hogy rokonszenvezett a reformkor nagyjaival, Széchenyivel, Wesselényivel, Eötvössel, és az 1848-as és az 1918-as forradalmakkal. A vonatkozó bibliográfia tanulmányozása után megállapíthatjuk, hogy Imre Sándor alakjával és tevékenységével mindig is divatos volt foglalkozni. 20. század eleji színre lépése óta nem telt el olyan évtized, amikor ne lett volna terítéken munkássága pedagógiai körökben, időszerűsége ezáltal is bizonyított.

Az általunk hozott esettanulmány mikrotörténeti fókuszában ezúttal Imre Sándor Magyar Szemle Társaságnak írt levelei állnak (Imre Sándor levelei a Magyar Szemle Társasághoz, 1930-1932, fond 7/850, OSZK, Kt.) A 1927 és 1944 között működő Magyar Szemle folyóiratot Bethlen István volt miniszterelnök alapította, és a két világháború közti szellemi élet két vezéralakja, Szekfű Gyula történész, majd Eckhardt Sándor irodalomtörténész szerkesztette. A Magyar Szemle az ország kulturális újjászületését állította fókuszába, tematikájában a nemzetnevelés és az európai, gondolati nyitottság

egyaránt helyet kapott. A folyóirat főtítkára felkérte Imre Sándort egy dolgozat megírására, amelynek megszületését — a levelek tanúsága szerint — nem várt nehézségek övezték, ahogy a Szemle akkori működését is. Imre Sándor eddig nem publikált és analizált leveleinek neveléstörténeti kontextusba helyezésével longitudinális, komparatív kép rajzolódik ki a pedagógusról és kapcsolat-hálója áttekintésének köszönhetően az őt körülvevő, korabeli szellemi elit (folyóiratok, társaságok), ezúttal a Magyar Szemle és Társaság működéséről.

A gödöllői köztemető mohadiverzitásának vizsgálata

Tamási Gergő
hallgató, Biológia BSc

A hazai temetőkben célzott és teljességre törekvő mohafloisztikai jellegű munka korábban nem zajlott, ez miatt igen csekély tudással rendelkezünk ezen antropogén élőhelyek mohaközösségeiről és azok sokféleségéről.

Kutatásom keretében Gödöllő város köztemetőjének mohafloiráját és –diverzitását igyekeztem feltárni. A terepi gyűjtések 2020 júniusában kezdődtek, a növénymintákat mikroszkópos határozással azonosítottuk.

A temető területéről eddig összesen 35 mohafaj azonosítása történt meg, melyek között 1 májmoha és 34 lombosmoha szerepel. Az azonosított fajok többsége hazai viszonylatban gyakori és közönséges. Természetvédelmi szempontból figyelmet érdemlő fajok a *Brachythecium albicans* és a *Syntrichia virescens*, illetve veszélyeztetettség közeli státuszú a *Brachythecium glareosum*, a *Nyholmiella obtusifolia* és a *Pseudocrossidium revolutum* lombosmohák.

A projekt kezdeti kutatási eredményeit az *Acta Universitatis: Sectio Biologiae - Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Biologiae* folyóiratban publikáltuk

A reformkori szellemi csúcselit kulturális földrajzi mintázatai. Módszertani lehetőségek és buktatók a felekezeti különbségek jegyében

Dr. habil. Ugrai János
egyetemi docens, Neveléstudományi Intézet

Az előadás arra a posztdoktori kutatásra épül, amely a Magyar Tudós Társaság reformkori tagságának kollektív biográfiai elemzését végzi. Ezúttal a korabeli akadémikusok földrajzi hovatartozásának általános jellemzőit, s az ezek strukturálására kínálkozó lehetőségeket tekintem át. Azt vizsgálom, hogy ehhez lehetséges-e egységes oktatás- vagy kulturális földrajzi kategóriákat kialakítani, vagy célszerűbb-e inkább felekezeti mintázatok szerint elkülönülő megoldást találni.

A memoritertanulás helye a 21. század iskolájában

Urbán Péter
hallgató, Neveléstudományi Doktori Iskola

Az előadás egy jellemző és sok szempontból különleges státusú iskolai feladatot állít középpontba, a memoriterek, ezen belül elsősorban a szépirodalmi memoriterek tanulását

vizsgálja. A problémafelvetésnek szánt munka a memoriter olyan aspektusaira mutat rá, amelyekre mindeddig nem jutott kellő szakirodalmi figyelem, a téma interdiszciplináris jellegéből fakadó lehetőségek pedig ma még alig érvényesültek. Az előadás mindenekelőtt annak a kérdésnek a megválaszolására tesz kísérletet, hogy milyen (és mire való) tudásnak tekinthetjük a szépirodalmi memoritert, és arra a következtetésre jut, hogy első megközelítésben ugyan többféle tudáskonceptióba is beilleszthető a memorizált irodalmi szöveg, a mélyebb elemzés e tudásfajta sajátos különállását is kimutatja, azt, hogy a memoriter ellenáll annak, hogy megnyugtató módon soroljuk be a tudásfajta tipologizálására felállított kategóriák egyikébe. A memoriterekre vonatkozó többnyire szórványosan, más témákkal kapcsolatban tett szakirodalmi észrevételeket vizsgálva két nagyobb koncepció rajzolódik ki, amely e feladattípust a maga módján legitimálja. Az egyik azt várja a memoriterektől, hogy a bennük megfogalmazódó építő gondolatok a memorizálás révén időben elnyújtva, fokozatosan épülnek be a tanuló személyiségébe. Ezt a gondolatot a késleltetett interiorizáció elméletének nevezzük. A másik koncepció a memoriterek fejlesztő hatására mutat rá például az emlékezőképesség, a kreativitás vagy a nyelvi készségek területén. Mindkét koncepció olyan, máig reflektálatlan kérdéseket vet fel azonban, amelyek hol magának a memorizálásnak az elvárását vagy hatékonyságát, hol a memorizált szöveg szépirodalmi jellegének a szükségességét teszik problematikussá. A fenti szempontok mérlegelése nyomán a memoriter tudásként történő konceptualizálása mellett a további elméleti vizsgálódás, a tantervi szabályozás, illetve a gyakorlati munka számára is előremutató következtetések vonhatók le.

Művészettel nevelés osztálytermen kívül: természetművészet pedagógiai

alkalmazásban

Vajna Rákhel Anna

hallgató, osztatlan tanárképzés szak

Alapképzésem egy nagyon különleges és egyedülálló szakon történt: természetművészetet tanultam és jelenleg végzős hallgató vagyok osztatlan tanárképzésben. A természetművészet - ugyan még kevesen ismerik - nem csak alkotói attitűdként értelmezhető, hanem pedagógiai alkalmazása is figyelemre méltó. Erre a gondolatra akkor döbbsentem rá, amikor ezen előadásom alapjául szolgáló kutatásom folyamán, az eddig tapasztalt eredmények a természetművészethez vezettek vissza. Kutatásomban, melynek témája a művészettel nevelés osztályteremben és osztálytermen kívül, olyan módszereket, lehetőségeket gyűjtök össze, melyek a művészettel nevelés lehetőségeire világítanak rá – feldolgozva különböző szakirodalmakat és interjúkat készítve foglalkozásvezetőkkel. Jelenlegi fázisát szeretném megmutatni a kutatásnak, ami izgalmas képet mutat az osztálytermen kívül tartott foglalkozások lehetőségeiről a természetművészet szemszögén keresztül.

A művészettel nevelés, művészet általi nevelés fogalmáról Herbert Read Education through art című könyvében fejti ki nézeteit: „... gondolatmenetében az esztétikai nevelés célja: az emberi gondolkodás formáinak gazdagítása a képzelőerő és a vizuális nyelv használatának tanításával, az emberek közötti kapcsolatok eszközeinek kibővítése az „érzelem nyelvének” fejlesztése révén, valamint erkölcsi nevelés: a morális jó és rossz az esztétikai értékítéletekkel...pedagógiájávalcélja a növendék személyiségének formálása, gazdagítása a művészet eszköze által.”(Kiss, 2010) A művészettel nevelés fogalmát ma általánosabb értelemben használjuk, a művészet mint eszköz a gyerekek formálódásának útján, nem művészi területek művészetén keresztül oktatása szempontjából. Bodóczy István egyszerűen fogalmaz: a közoktatásban a művészet eszköze a nevelésnek. Ezzel fejleszthető az esztétikai fogékonyság, fantázia, kreativitás, segíti az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának a fejlesztését. „A művészettel nevelés olyan

élménypedagógia lehet, ami megkísérelheti ellensúlyozni a valóságtól való eltávolodást, fokozni a fiatalok kezdeményező-készségét, kooperációs hajlandóságát.” (Bodóczy, 2012)

Összességében a művészettel nevelés körébe olyan feladatokat képzelhetünk el, melyek komplex, kevésbé strukturált, kreativitást és problémamegoldást igénylő nyitott végű feladatok, melyekben nincs csupán egy jó megoldás. Jelenlegi kutatásom az osztálytermen kívüli formális keretek bizonyos lehetőségeit takarja, így például a művészeti szakkörök, műhelyek, kézműves foglalkozások, táborok. Ami a kutatás során kirajzolódni látszott, az egy érdekes közös pont, ami nem egy tudatos, előre kigondolt irányjelző volt, hanem a folyamat alatt alakult ki – ez pedig a természetművészetbe ágyazott foglalkozások.

Az 1960-as, 70-es években megjelenő posztmodern megközelítés a szobor és terének felfogását is kiterjesztették, kezdve a happeningek végeredményeiből kialakuló environmentekkel, ahol a művészet tere egy adott cselekvéssorozat következménye, nem galériához kötött jelenség. Ebből alakult ki az environmental art, ami egy összefoglaló képzőművészeti kifejezés, mely magába foglalja a különböző törekvéseket, irányzatokat, műfajokat a természeti térrel, így például, land art, eco art stb. Anyaghasználatát helyspecifikusság jellemzi, megvalósulhat kültéren, vagy beltéren, rurális helyszínen, vagy városban, lehet maradandó vagy efemer. Eleinte a természetet alakító erőteljes beavatkozású művek születtek, melyek folyamatosan alakultak így napjainkra egy érzékenyebb, természetet tisztelő művészetben teljesedett ki, melyet nature artnak azaz természetművészetnek nevezünk.(Egervári, 2021)

A természetművészet fogalma egy tág, sok művet és kísérletet magába foglaló művészeti irányzat, Erőss István könyvében úgy összegzi e jelenség általánosabb jellegzetességeit – Sturcz János kiállítási koncepciójával és saját kiegészítésével, hogy: ezek olyan művek, ahol „1. a természettel való harmónia újratemtésére törekcsenek; 2. természeti anyagokat, tárgyakat, energiákat, helyszíneket közvetlenül alkalmazzák az alkotásban, azaz a természettel való közvetlen fizikai kapcsolatteremtésben alapulnak. A természet tehát alapvetően nem ábrázolási témát, hanem inkább attitűdöt jelez. (Erőss, 2011) Mindemellett az alkotás elkészítésénél a művész az adott környezetben fellelhető természetes anyagokat használja, melyek általában múlandók, lebomlanak, így maga a mű is efemer jellegű.

Kutatásom során olyan foglalkozásvezetőkkel interjúztam, akik kifejezetten az osztálytermen kívüli tevékenységekben jártasak.

Interjúalanyaim olyan foglalkozásokat mutattak be beszélgetéseink során, amelyek mélyebben segítik megérteni a természetművészet elvei mentén a foglalkozások szervezését, a kulturális különbségeket, és szegregált, rendkívül hátrányos helyzetű csoportokkal való inkluzív gyakorlatok lehetőségét villantották fel. A természetművészet alapvető jelenléte mellett különböző megközelítéseket figyeltem meg a feladatok szervezésében, melyek nemcsak módszerként különböznek, hanem a végeredmény szintjén is. Az önismeret fejlesztése, az ökológiai nevelés, és a kooperatív munka mindegyik foglalkozásvezetővel folytatott beszélgetés során felbukkantak – mint célok és eredmények. Az interjúk során magyarországi, romániai csángó, és székely gyerekeknek tartott foglalkozások mellett iráni tapasztalatok is megjelentek, melyek izgalmas képet mutatnak a kulturális diverzitásról, és az ezekből is adódó adaptív megközelítésekről.

A kutatás még folyik, ez egy pillanatnyi kép, viszont rendkívül izgalmas számomra és tanulságos, hiszen a természetművészet gyakorlásán keresztül egy új lehetőség tárul elénk a művészettel nevelés eszköztárában, ami kifejezetten aktuális lehet az online otthonoktatásban is. Az előadásom során a fentebb említett interjúkból merítve mutatnék be konkrét foglalkozásokat, kiemelve a természetművészet sajátosságait, megjelenését, és végül konkrét feladatok felvillantásával zárnám, mely beépíthető akár osztálytermi, vagy osztálytermen kívüli foglalkozásként.

Irodalom:

Kiss Virág (2010): Művészeti nevelés, művészettel nevelés, művészetterápia. In: Iskolakultúra, 2010/10 szeparátum
Bodóczy István (2012): Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről. Budapest.

Erőss István (2011): *Természetművészet*. Szeged, Generál Nyomda Kft.
Egervári Júlia (2021): *Környezetpedagógia és vizuális nevelés. A „place-based” projektek*. IX. Neveléstudományi és Szak módszertani Konferenciakötet. Egészség és környezet alfejezet..

Szőlő kórokozó gombák vizsgálata

Dr. Váczy Kálmán Zoltán

rektorhelyettes, Eszterházy Károly Egyetem

Feltöltés alatt.